

Канюк Альона Володимирівна,

курсант четвертого курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Логінова Марина Вікторівна,

оперуповноважений Полтавського управління ДВБ Національної поліції України

Науковий керівник:

Нагорна Олена Олександрівна,

викладач кафедри цивільного права та процесу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДОГОВІР ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ТА ТЕОРІЇ

З прийняттям нового Цивільного Кодексу України у 2003 році дуже сильних змін зазнало правове регулювання договору довічного утримання. Оскільки, в наш час дуже багато одиноких пенсіонерів, одним із виходів забезпечення достойної старості став саме договір довічного утримання. Його популярність зростає, через можливість отримання майна (квартири, будинку, тощо) взамін на догляд за особою довічно.

Переважно, такі договори затверджує нотаріус і особа, яка відчужує майно повинна прийняти таке рішення вільно та самостійно. Цивільний кодекс України передбачає рівність юридичної та фізичної особи, проте укласти договір довічного утримання може лише фізична особа [2].

У договорі мають бути чітко сформульовані матеріальні критерії. Адже особа, яка потребує договору може мати необхідність у медичному обслуговуванні, яке буде обходитись в певну суму [1]. Також, у договорі найчастіше не вказують подробиць «утримання» та «догляду», але це є дуже важливим. Оскільки, при складанні договору, особа мала виконувати одні обов'язки, але відчужувач майна захворів на хворобу і потребує більш детального догляду [3]. Також, нюансом є те, що виконання ремонту та певних робіт не зазначених в договорі утримання не можливо сприймати як «утримання», це визнається лише додатковою допомогою. У зв'язку з тим, що договір припиняє свою дію в разі смерті відчужувача, бували випадки, коли особи недобросовісно виконували свої обов'язки і допускали смерть особи, якою мали б опікуватись. В такому випадку, суд зобов'язаний дослідити всі докази та обов'язково взяти до уваги рішення експерта щодо причини смерті, адже умисна смерть іншої особи несе за собою кримінальну відповідальність [1].

Також, особа, якою піклується може розірвати договір у разі невиконання чи неналежного виконання вказаних зобов'язань. Зазначені дії повинні мати системний характер (бути вчиненими неодноразово) та бути доведеними в суд. Більш складна ситуація, коли особа, не піклується про іншу сторону і у похилої людини не має змоги звернутись до суду для заміни сторони утримання (через фізичний стан – паралізованість тощо). Проте, ще страшнішим є коли особа є неосудною, має деякі розумові вади та не розуміє що її утримують та піклуються неналежним чином. Для вирішення таких питань існує спеціальні служби, в тому числі медичні працівники, які здійснюють контроль за додержанням умов договору [2].

Щодо договору довічного утримання (догляду) не йдеться про встановлення процентів за прострочення виплати, як це має місце в договорі ренти. Власне тут можливо встановити неустойку у відсотках чи в частковому виразі від суми періодичного утримання, обсяг якого зазначено у договорі. У тих же випадках, коли договором визначене надання догляду шляхом виплати періодичних грошових платежів, можливе встановлення права відчужувача на стягнення процентів за прострочення виплати, аналогічно до ст.756 ЦК України. Адже має місце грошове зобов'язання, що виникло з договору і має виконуватися набувачем на користь відчужувача. У такому разі можуть бути застосовані і норми ст.536 ЦК України [4].

Отже, в теорії дуже просто описані умови договору, проте на практиці під час укладання договору, нажаль, майже ніхто з сторін не розписує умови утримання та умови догляду, не передбачає можливі хвороби тощо. Все це свідчить про неточну відповідність між теорією та практикою, проте можливо в найближчих час законодавець врахує дані недоліки та зробить зміни.

Бібліографічні посилання:

1. Загарук С.М. Проблеми теорії та практики договору довічного утримання. URL: <http://conference.nau.edu.ua/index.php/SUO/vnpk/paper/viewFile/662/451>
2. Великорода О.М. Правове регулювання договору довічного утримання (догляду) в Україні. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v2_2014/08.pdf
3. Розгон О.В. Теоретичні та практичні аспекти виконання договору довічного утримання. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2016/11.pdf
4. Цивільний кодекс України: закон від 19.06.2003 № 435-IV// База даних «Законодавство України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Карпенко Владислав Олександрович,

курсант другого курсу факультету економіко-правової безпеки,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ
Науковий керівник:

Круглова Ольга Олександрівна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
факультету підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ПРАВОВА ПРИРОДА ЛІСОВИХ СЕРВІТУТІВ

В наші дні сервітути є однією з класичних конструкцій речового права. Вони регулюються не лише Цивільним кодексом, а й іншими, такими як Земельним та Лісовим кодексами. Положення про лісові сервітути застосовуються у Цивільному та Земельному кодексах України у частині, що не суперечить Лісовому кодексу.

В Земельному кодексі повно розкрито зміст права сучасного лісового сервітути, а саме в статі 98. Наступна ж стаття цього кодексу передбачає види права земельного сервітути [1]. Безпосередньо про лісові сервітути в цивільному ж законодавстві не згадується, але, все ж таки в даному відношенні воно буде застосовуватися за аналогією [2, с.273].

Наукових праць та досліджень з приводу сервітутів в галузях цивільного та земельного права існує досить багато. Серед найвідоміших дослідників цього питання є: Д.В. Дождев, А.В. Копилов, В.В. Цюра та інші. Якщо ж говорити про лісові сервітути, то можна побачити, що цьому питанню не приділено стільки ж уваги, як і сервітутам в інших галузях права.

Тим не менш, діючий Лісовий кодекс України містить поняття лісового сервітути і визначає його як особливий вид користування лісовою ділянкою [3]. Тому вважаємо, що обґрунтування правової природи лісових сервітутів буде корисним для ефективного правозастосування та практики в цілому.

Розглядаючи поняття лісового сервітути, яке зазначене в Лісовому кодексі, можна побачити, що не зазначено про який саме сервітут йде мова — речовий або особистий. Таким чином, необхідно розмежовувати сервітути за Цивільним кодексом України. Тому відповідно до ч. 2 ст. 401 ЦК сервітут може належати власникові (володільцеві) сусідньої земельної ділянки, а також іншій, конкретно визначеній особі (особистий сервітут) [4].

У той же час в ч. 4 ст. 25 ЛК України сказано, що встановлення лісового не тягне позбавлення власника земельної лісової ділянки, щодо якої встановлено сервітут, права володіння, користування